

ПРЕДЛОГ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ ДА СЕ УКИНЕ ТРАЈНА ЗАБРАНА РАСТУРАЊА ЧАСОПИСА „АНАЛИ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ“ БР. 3/1971.

У складу са закључцима усвојеним на седници Наставно-научног већа Правног факултета у Београду 26. јуна 1989. године Правни факултет је упутио Окружном суду у Београду следећи текст предлога за понављање поступка у циљу укидања трајне забране растурања часописа „Анали Правног факултета у Београду“ бр. 3/1971.

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У БЕОГРАДУ

01 — број: 1641/1

28. 06. 1989. године

Београд

ОКРУЖНОМ СУДУ У БЕОГРАДУ, СЛОБОДАНА ПЕНЕЗИЋА-КРЦУНА
17а, БЕОГРАД

Против правноснажног решења Врховног суда Србије, Кж. 273/71 од 3. VI 1971. године, којим је преиначено првостепено решење Окружног суда у Београду, Кр. 64/71 од 20. V 1971. године и изречена трајна забрана растурања часописа „Анали Правног факултета у Београду“ бр. 3/1971, Правни факултет у Београду подноси

ПРЕДЛОГ ЗА ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА

због: нових чињеница и нових доказа који сами по себи, а и у вези са ранијим доказима, могу довести до повољније одлуке (чл. 404, ст 1, тач. 1. ЗКП, у вези са чл. 18, ст. 1. Закона о спречавању злоупотребе штампе и других видова информисања).

Образложење

По предлогу Окружног јавног тужилаштва у Београду Ут. бр. 47 од 17. V 1971. године, којим је тражено изрицање трајне забране растурања часописа „Анали Правног факултета у Београду“ 3/1971, Окружни суд у Београду је донео решење Кр. 64/71 од 20. маја 1971. којим одбија изрицање ове забране. Међутим, по жалби Окружног јавног тужилаштва ово решење је преиначено одлуком Врховног суда Србије Кж. II 237/71 од 3. VI 1971. године и изречена је трајна забрана растурања наведеног броја часописа „Анали“. Основни аргумент који је изнесен у образложењу другостепеног решења састоји се у томе што је Суд, тумачећи чл. 52, ст. 1, тач. 2. Закона о штампи и другим видовима јавног информисања (који је тада важио), стао на становиште да тврдње изнесене у неким текстовима професора Правног факултета „дизаивају узнемиравање грађана и угрожавају јавни ред и мир“.

У образложењу овог решења није придат прави правни и друштвени значај пуној јавности организовања, вођења и уобличавања дискусије о Нацрту уставних амандмана из 1971. године. Та дискусија је вођена у време и у оквиру прокламоване јавне дискусије. Правни фа-

култет у Београду се, по природи своје функције и пре и после тога, ангажовао приликом доношења свих досадашњих устава и значајнијих закона. Дискусија је вођена у присуству унапред позваних представника низа државних органа, јавних служби и друштвених организација у циљу да се изврши дубља анализа уставних амандмана из 1971. године.

Суд је занемарио прави карактер и домаћај одржане дискусије, односно материјала објављених у посебном броју часописа „Анали Правног факултета у Београду“. Превидевши њену целовитост, Суд је, издвојеним посматрањем делова појединих текстова, па и реченица, нетачно оценио њихов смисао и услед тога извео погрешан закључак.

И друштвени и политички форуми су очекивали да дискусија вођена о уставним амандманима 1971. године не буде само формална. Учесници су изнели своја мишљења, а не ставове било које установе или форума, сходно свом знању, спремности, специјалности подручја којим се баве, научној савести и друштвеној одговорности. И у време ове дискусије, а и данас, уставни су прокламовали слободу научног стварања као људско право. Трајна забрана часописа је дерогирала ово уставно право, па је зато неуставна.

Учесници дискусије о амандманима 1971. године критички су разматрали бројна питања, па је ова дискусија била веома садржајна. Поводом изнесених излагања било је и опречних мишљења, допуњавања и узајамне критике. Дискусија се водила о најтежим и најосетљивијим питањима из живота нашег друштва и функционисања његовог политичког система. Природно и неизбежно су уследила и третирања решења националног питања, са различитим приступима и запажањима. Као саставни део Нацрта уставних амандмана стављених на јавну дискусију, један од учесника разматрао је Амандман XXXVI, али са дужним поштовањем личности Председника Републике, а не на начин који овом тексту погрешно и неосновано приписују Тужилаштво и Суд.

По нашем мишљењу, неправилно је протумачен чл. 52, ст. 1, тач. 2. тадашњег Закона о штампи. Да би наступио случај из ове одредбе, тј. да би забрана растурања часописа била законита, потребно је да се у штампи износе изопачене или алармантне вести или тврђења, да би оне, као такве, изазвале узнемирење грађана или упрожавале јавни ред и мир.

Да тврдње изнесене у текстовима цитираним у образложењу решења нису биле ни изопачене ни алармантне, него да су биле истините, неспорно потврђује околност да је каснији политички и друштвени развој у Југославији показао њихову тачност. Штавише, добар део тих тврдњи су постале друштвене околности на основу којих су донесени амандмани на Устав (1988) и на Устав СР Србије (1989). Те „изопачене и алармантне“ чињенице представљају данас у највећој мери став званичне југословенске и српске политичке јавности.

Према томе, данас је општепознато да чињенице на којима је Врховни суд Србије засновао своју одлуку ни у време када је она донесена нису биле ни изопачене ни алармантне, па зато нису ни могле изазвати последице из чл. 52. тадашњег Закона о штампи.

Све ово говори у прилог закључку да су испуњени услови за понављање поступка. Посебан значај законског разлога за понављање има околност да друштвене прилике које су наложиле доношење најновијих уставних амандмана имају карактер општепознатих чињеница које су у потпуној супротности с оценом коју је дао Суд у овој ствари.

Зато предлажемо да Окружни суд у Београду, у смислу чланова 406—408. ЗКП, после спроведеног поступка, донесе решење којим ће укинути другостепену одлуку и одбити предлог да се изрекне трајна забрана растурања часописа „Анали Правног факултета у Београду“ бр. 3/1971.

Београд 1989. године

ЗА ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У БЕОГРАДУ

Декан
Професор др Љубица Кандић

СТАВОВИ НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ ПОВОДОМ ОБЈАВЉИВАЊА САБРАНИХ ДЕЛА ПРОФ. СЛОБОДАНА ЈОВАНОВИЋА

Научно-наставно веће Правног факултета Универзитета у Београду, на својој првој седници одржаној после објављивања саопштења Председништва ГК СК Београда о уређивачкој политици и издавачкој делатности, осетило се обавезним да тим поводом предочи свој став научној и широкој јавности.

Оцењујући поменуто Саопштење као груб покушај спречавања издавања Сабраних дела Слободана Јовановића — иначе најављених, припремљених и приређених од стране најкомпетентнијих научника и стручњака, уз поштовање уобичајене и законом предвиђене процедуре, као заједнички подухват три угледна издавача — ово Веће изражава своје запрепаштење и дубоко неслагање. Наставнички колектив Правног факултета у Београду је резигниран, с једне стране, односом према делу Слободана Јовановића, које неомудриво припада врховима културне и научне баштине и, с друге стране, начином реаговања, који представља реликт превазиђених и компромитованих метода из прошлих, неповратних времена.

Научни опус Слободана Јовановића професора овог Факултета од краја прошлог века до 1941. године, објективно представља не само највеће домете српске и југословенске науке и културе, већ је досегао и врхове европске и светске друштвено-политичке, историјске и правне мисли. Зато се може с поносом нагласити да такво дело представља наше непроцењиво научно и културно наслеђе, које је било, јесте и остаје непреоушни извор и инспирација духовног стваралаштва потоњих генерација. Евентуалним онемогућавањем објављивања његових Сабраних дела, будуће генерације интелектуалаца би биле ускраћене за могућност да им један тако вредан научни опус буде лако приступачан, а наше време (и ми у њему) осиромашено и житосано као доба када су политички и идеолошки форуми повезивали питање додњижег политичког ангажмана аутора са судбином његовог научног дела.

Правни факултет у Београду енергично простестује против поновног покушаја да се онемогући објављивање Сабраних дела Слободана Јовановића. По свему судећи, нису се извукле никакве поуке нити сагледале све политичке последице онемогућавања објављивања дела Слободана Јовановића од пре неколико година. Са жаљењем и огорчењем се мора констатовати да је овакав метод израз политичког насиља над научним и културним стваралаштвом, којим се газе Уставом гарантована права и слободе грађана, а нарочито научних посленика и значајних друштвених институција. Посебно запањује да се све то чини данас, у време снажних настојања у правцу дубоке демократизације политичког живота у Србији. Став је Научно-наставног већа Правног факултета Универзитета у Београду да самоуверена политичко-идеолошка форумска арбитража не може бити пресудитељ судбине умних ствари, па ни научног дела Слободана Јовановића.

25. децембра 1989.

Наставно-научно веће Правног факултета у Београду

СТАВОВИ НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ ПОВОДОМ ОДЛУКЕ О ВРАЋАЊУ У НАСТАВУ НАСТАВНИКА КОЈИ СУ ОДСТРАЊЕНИ СА ФАКУЛТЕТА СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА

Правни факултет у Београду је у својој дугој прошлости био активан учесник у свим друштвеним збивањима и процесима који су се тicali судбине и живљења нашег народа, његове државе и његових државних и правних институција. Факултет као институција и наставници

Факултета као стручњаци и научници, давали су и дају теоријски допринос устројству наше заједнице и изградњи правног система, имају увек у виду интересе народа који на овим просторима живе, слободарске и демократске тековине, као и достигнућа науке.

У читавом послератном периоду тежњи и напора за стварањем бољег и савременијег друштвеног уређења. Правни факултет је чинио све да његов допринос буде у складу са његовим могућностима и потребама друштва. У том смислу, Факултет је у свим јавним расправама о уставима и о амандманима на уставе Југославије и СР Србије дао велики допринос у критичком преиспитивању и регулисању кључних питања нашег правног система и државне организације. Током протекле две године, на пример, на Правном факултету су одржане значајне расправе о амандманима на устав Србије и Југославије. Те расправе су допринеле новој афирмацији Факултета као институције, али и већине учесника у расправама као ангажованих носилаца нових стремљења у нашем друштву и његовој државној организацији.

Правни факултет у Београду, међутим, већ скоро две пуне деценије носи тешко бреме које притиска Факултет и његове наставнике и сараднике. Реч је о својеврсној хипотези из времена 1971—1973. године, када су се одиграле драматични догађаји везани за стручни састанак Секције Удружења универзитетских наставника и других научних радника, поводом Нацрта уставних амандмана из 1971. године. Дискусија је вођена у време и у оквиру прокламоване јавне расправе, у присуству унапред позваних представника низа државних органа, јавних служби и друштвених организација. У тој академској расправи у којој је учествовало 28 наставника и сарадника, неколико излагања је било оцењено као политички спорно. Врховни суд СР Србије донео је решење којим је изречена трајна забрана растурања часописа „Анали Правног факултета у Београду“ у којем су објављени сви прилози из расправе. Потом је уследила друштвена и политичка пресија, која се завршила удаљавањем једног броја наставника из наставе односно са Факултета. Наиме, у периоду од 1972. до 1975. године осам наставника Факултета је удаљено из наставе, а потом су њих петорица искључени са Факултета односно принуђени да оду у пензију. Најтеже последице претрпео је проф. др Михаило Бурић, који је кривично осуђен због своје јавне дискусије о нацрту уставних амандмана из 1971. и осуђен на издржавање казне затвора од девет месеци, коју је у потпуности издржао.

Не улазећи у политичку оцену свих последица те расправе вођене у уском кругу стручњака и без присуства шире јавности, Факултет као институција и сви наставници и сарадници доживели су те последице као жестоку реакцију друштва неспремног за отворени, демократски дијалог и слободну академску дискусију. Јер, основна је претпоставка сваке академске дискусије слобода изрицања сопственог мишљења, без обзира на то да ли је оно правилно или погрешно, прихватљиво или неприхватљиво. Била су то друга времена и у њима су владала другачија правила за вођење стручних и научних расправа. Критичко претресање теоријских схватања и њихово кориговање није остваривано у академској оредини у кругу стручњака, пред судом науке, већ пред кривично-судским већем, у судској дворани и на партијским конференцијама. Пребачене на терен дискусија у Савезу комуниста и позивајући се на принцип демократског централизма — научне расправе су неретко завршаване политичком осудом коју су пратиле све добро познате форме удаљавања из наставе и са Факултета. То је било време када је Правни факултет неосновано етикетан и дискредитован, време непојмљивих притисака којима се атаковало на аутономију и интегритет Факултета, што је створило неповољне констелације односа и различита понашања на самом Факултету. На тај начин на Факултету је у то време завладала атмосфера прогона и страха, атмосфера која је довела до тога да је тада Правни факултет дао (а не само поднео) највише жртава, по чему је јединствен на Београдском универзитету.

Иако је од тада прошло више од 17 година, Факултет није био у могућности да стручној и научној јавности саопшти да се са таквим развојем догађаја није могао да сложи и да је друштвена и политичка

пресија била непримерена. Спремност да се реално и са одговарајуће историјске дистанце још једном о свему отворено и демократски проговори на Факултету и бар делимично отклоне тешке последице поменуте пресије, од виталног је значаја за даљи развој односа на Факултету и за његову афирмацију као врхунске научне и образовне институције. С тим у вези Факултет је поднео 29. јуна 1989. године Окружном суду у Београду предлог за понављање поступка и укидање решења о трајној забрани растурања часописа „Анали Правног факултета у Београду“ бр. 3/1971. Каснији друштвени развој учинио је очигледним да су неке дискусије, својевремено оцењиване као неприхватљиве, биле научно утемељене и политички далековиде.

Данас када је најзад сазрела свест о потреби темељног преиспитивања свих тих догађаја и отклањању њихових последица, могуће је јасније уочити оно што је у њима од ширег принципијелног значаја за разумевање судбине интелектуалаца и свих оних који имају храбрости да у борби за истину виде највиши израз људског достојанства и, као најважније, за враћање аутономије и интегритета Факултета. Отуда се догађаји на Правном факултету из прве половине седамдесетих година морају посматрати као беоцут у ланцу сличних голгота кроз које су на нашем тлу пролазили и пролазе интелектуалци, борећи се за свој социјални ангажман и доприносећи развоју научне мисли, српског и југословеноког друштва.

Зато је Наставно-научно веће Правног факултета у Београду донело одлуку о враћању у наставу наставника одстрањених са Факултета седамдесетих година и тиме манифестовало дубоку људску и професионалну потребу свих радника Факултета да се појединцима, члановима колектива, према којима су учињене неправде, пружи морална и научна сатисфакција. Мада овај чин долази прекасно да би зацелио ожиљке у животу Факултета, он ипак има много шири друштвени значај. Тај чин у нашем времену доминације политичке моћи буди веру да нису порушени сви мостови који нас везују са великим цивилизацијским токовима слободе мишљења, аутономије универзитета и интелектуалног научног рада.

Београд, 6. XI 1989. године
Наставно-научно веће Правног факултета у Београду

ИЗБОРИ И ПЕНЗИОНИСАЊА НАСТАВНИКА И САРАДНИКА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ У 1989. ГОДИНИ

Савет Правног факултета Универзитета у Београду у проширеном саставу на својој VIII седници од 6. марта 1989. године на предлог Наставно-научног већа Факултета изабрао је:

мр *Оливеру Вучић*, асистента, поново у звање асистента за предмет Уставно право.

Савет Правног факултета у Београду у проширеном саставу на својој XI седници од 30. јуна 1989. године на предлог Наставно-научног већа Факултета изабрао је:

др *Златију Букић-Веловић*, ванредног професора, поново у звање ванредног професора за предмет Уставно право.

др *Емилију Вукадин*, доцента, поново у звање доцента за предмет Економска политика Југославије.

Савет Правног факултета у Београду у проширеном саставу на својој XII седници од 8. новембра 1989. године на предлог Наставно-научног већа Факултета изабрао је:

мр *Милана Пауновића*, дипломираног правника, за асистента за предмет Међународно јавно право.

Слободана Панова, дипломираног правника, за асистента-приправника за предмет Породично право са основама социологије породице. Наставници Правног факултета који су отишли у пензију 1. октобра 1989. године:

др Иван Максимовић, редовни професор,
др Владимир Јовановић, редовни професор.

припремио *Миљко Ваљаревић*

ОДБРАЊЕНЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ У 1989. ГОДИНИ

Станка Стјепановић, судија Окружног суда у Славонској Пожеги: „Системи деобе имовине брачних другова“ — одбранила 9. марта 1989. године.

Радмила Васић, асистент на Правном факултету у Београду: „Правна обавезност обичаја“ — одбранила 26. маја 1989. године.

Фикрет Карчић, предавач на Исламском технолошком факултету у Сарајеву, „Покрет за реформу шеријатског права и његов одјек у Југославији у првој половини XX века“ — одбранио 30. јуна 1989. године.

Јездимир Мигровић, судија у Врховном привредном суду Србије у Београду: „Ауторска дела створена на основу постојећих дела и њихова правна заштита по југословенском праву“ — одбранио 1. јула 1989. године.

Душко Томић, руководиоца службе информисања у РО „Агроунија“ у Инђији: „Правно-социолошки аспекти југословенства данас“ — одбранио 5. јула 1989. године.

Зорица Радовић, истраживач-сарадник у Институту за упоредно право у Београду: „Нормативна делатност извршне власти“ — одбранила 10. јуна 1989. године.

Станислав Танасковић, директор дрвно-индустријског комбината, „Сима Сарага“ у Чачку: „Концептуалне норме и организационо-економски проблеми мале привреде у оквиру самоуправног привредног система Југославије“ — одбранио 2. новембра 1989. године.

Никола Гвоздић, виши стручни саветник у Републичком секретаријату за финансије СР Хрватске у Загребу: „Економски и финансијски значај утврђивања дохотка индивидуалних пољопривредних произвођача“ — одбранио 10. новембра 1989. године.

припремила *Гордана Мрђеновић*

ОДБРАЊЕНЕ МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ У 1989. ГОДИНИ

Звездана Стакић, правник ЗОИЛ „Дунав“ у Београду: „Правни проблеми спасавања на мору са аспекта међународног и унутрашњег права“ — одбранила 18. јануара 1989. године.

Дијана Марковић-Бајаловић, истраживач у Институту за упоредно право у Београду: „Бонд као оредство обезбеђења у англосаксонском и међународном привредном праву“ — одбранила 19. јануара 1989. године.

Милош Иванић, правник у Савезном секретаријату за народну одбрану: „Контрола (надзор) правних аката војних органа“ — одбранио 20. јануара 1989. године.

Љубиша Илић, помоћник директора РО „Рембас-застава“ у Ресавици: „Марксова критика Хегелове идеје државе“ — одбранио 3. марта 1989. године.

Борђије Блажић, секретар Секретаријата за управно-правне послове и опште послове СО Даниловград: „Остваривање права на стан у удруженом раду“ — одбранио 10. марта 1989. године.

Зоран Вучинић, правник у Савезном секретаријату за унутрашње послове, Београд: „Међународно-правна заштита детета у оружаним сукобима“ — одбранио 17. марта 1989. године.

Коста Сандић, правник: „Мере безбедности обавезног лечења алкохоличара и наркомана“ — одбранио 23. марта 1989. године.

Мина Миловановић, стручни сарадник у Окружном привредном суду у Београду: „Породица и малолетничка делинквенција“ — одбранила 28. марта 1989. године.

Јелена Јауковић, асистент на Правном факултету у Титограду: „Пенолошки третман алкохоличара“ — одбранила 29. марта 1989. године.

Емилија Дуруговић, судија Окружног суда у Титограду: „Гаранција за исправно функционисање продате ствари“ — одбранила 7. априла 1989. године.

Славољуб Вићић, стручни сарадник у Вишој угоститељској школи у Београду: „Удруживање рада и средстава у угоститељству — правни аспект“ — одбранио 12. априла 1989. године.

Светислав Јарић, адвокат у Вучитрну: „Схватања Слободана Јовановића о основним државно-правним институцијама у историјско-политичким радовима“ — одбранио 13. априла 1989. године.

Милисав Чогурић, саветник Републичког секретара за правосуђе и управу у Београду: „Систем органа управе за народну одбрану“ — одбранио 5. маја 1989. године.

Владимир Поповић, секретар Пословодног одбора Заједнице ЈЖ у Београду: „Међународноправни положај југословенских железница“ — одбранио 15. маја 1989. године.

Татјана Кандић, стручни сарадник у Општинском суду у Чачку: „Смисао и значај запошљавања приправника у систему запошљавања СФРЈ“ — одбранио 23. маја 1989. године.

Петко Секулић, правник СОУР „Агровојводина“ Београд: „Одговорност превозиоца за закашњење у превозу у предаји ствари“ — одбранио 2. јуна 1989. године.

Никола Китаровић, асистент на Вишој школи унутрашњих послова у Београду: „Правни аспекти примене компјутера у откривању кривичних дела“ — одбранио 8. јуна 1989. године.

Вукашин Ивановић, предавач на Вишој школи унутрашњих послова у Београду: „Улога МОС-а у спречавању и сузбијању криминалитета“ — одбранио 29. јуна 1989. године.

Хасан Абас, правник-стипендиста Републике Ирак: „Миграциона кретања у земљама арапског залива“ — одбранио 29. јуна 1989. године.

Чедомир Божићевић, судија у Основном суду удруженог рада у Титограду: „Утицај санкција на радне односе и статус радника“ — одбранио 30. јуна 1989. године.

Зоран Гудовић, професор Марксизма и социјалистичког самоуправљања у О. Ц. „17. октобар“ Гроцка: „Социјална и антрополошка условљеност насиља као друштвено-патолошке појаве“ — одбранио 30. јуна 1989. године.

Хајрија Мујовић, истраживач у Институту друштвених наука у Београду: „Правна дејства предговора“ — одбранила 3. јула 1989. године.

Хрвоје Качер, асистент на Правном факултету у Сплиту: „Уговор о замени стана“ — одбранио 5. јула 1989. године.

Вања Биличић, судија Општинског суда у Сплиту: „Промене вредности новца и уговор“ — одбранио 6. јула 1989. године.

Вучеља Бајић, секретар Друштвеног предузећа „Београд“ — производња кока-кола и других безалкохолних пића: „Одговорност за физичке мане предмета код уговора о извођењу инвестиционих радова“ — одбранио 21. септембра 1989. године.

Гордан Ранитовић, уредник у Редакцији „Танјуг“ за Србију у Београду: „Привредни систем НСР Албаније“ — одбранио 25. септембра 1989. године.

Вељко Дрљевић, службеник у Савезном секретаријату иностраних послова: „Системске претпоставке унапређења заједничких улагања домаћих и страних средстава у југословенској привреди“ — одбранио 2. октобра 1989. године.

Драган Илић, референт у Заједници заједничких послова СОВР „Гоша“ — Смедеревока Паланка: „Клаузула највећег повлашћења у међународним уговорима Југославије после II светског рата“ — одбранио 19. октобра 1989. године.

Радмир Гојовић, судија Војног суда у Сарајеву: „Кривично дело напада на војно лице у вршењу службе“ — одбранио 2. новембра 1989. године.

Драган Васиљевић, асистент на Вишој школи унутрашњих послова у Београду: „Општинска управа у Социјалистичкој Републици Србији“ — одбранио 7. новембра 1989. године.

Наташа Ранитовић, саветник за маркетинг ПЗ Задругарства Југославије у Београду: „Кофинансирање у теорији и пракси — могућности кофинансирања са интерамеричком банком за развој“ — одбранила 21. новембра 1989. године.

Душан Давидовић, уредник истраживања у Истраживачком центру при Омладинској организацији Југославије: „Социолошки аспекти друштвеног положаја и перспектива младих југословенских миграната у друштвима пријема“ — одбранио 24. новембра 1989. године.

Небојша Кујовић, самостални саветник у Савезном заводу за статистику: „Институционални аспект обрачуна макроекономских агрегата“ — одбранио 25. децембра 1989. године.

Стефан Тодоровић, председник Основног суда у Завидовићима: „Поступак одређивања издржавања по породичном законодавству СФРЈ“ — одбранио 26. децембра 1989. године.

Славољуб Вукићевић, друштвени правобранилац самоуправљања Општине Савски венац у Београду: „Заштита друштвене својине у Југославији“ (правна природа и карактеристике) — одбранио 27. децембра 1989. године.

припремила *Гордана Мрћеновић*

РАД ОПШТЕГ СЕМИНАРА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ У ШКОЛСКОЈ 1987/1988. ГОДИНИ

Успешно започета и развијана делатност Општег семинара настављена је и у петој години његовог постојања. На тај начин је још једном потврђено од коликог је значаја ова научно-наставна институција за сложен и разноврстан академски рад на Факултету.

Оваквом месту и значају Општег семинара примерена је и активност његове управе, у саставу: професор др Стеван Врачар, управник; професор др Данило Баџа, заменик управника; асистент др Драган Митровић, секретар; професор др Загорка Јекић и доцент др Владимир Водинелић, чланови управе. Као и у претходним годинама, и у овој школској години управа пропрамира рад Семинара, иницира нове научне подухвате, ангажује утледне предаваче, обавештава и анимира факултетску јавност и непосредно организује рад Општег семинара. Да би успешно остварила поменуте задатке, управа на својим редовним састанцима утврђује непосредан програм рада Семинара, претреса и решава различита текућа питања. У том смислу, почетком ове школске године обраћа се молбом свим заинтересованим наставницима да благовремено обавесте управу о теми и времену у коме би одржали своје предавање на једном од састанака Општег семинара. Исто тако, управа се обраћа молбом за сарадњу и утледним наставницима са других факултета, као и научним институцијама и сличним организацијама. Овакав начин рада омогућио је да се делатност Семинара одвија континуирано, као и да се са њом упознају научници и правници ван Факултета.

У школској 1987—1988. години одржано је осам састанака Општег семинара. На састанцима је двадесетак угледних професора и наставника Факултета, заједно или појединачно, саопштило најновије резултате својих истраживања. Последњи састанак Семинара у овој школској години посвећен је животу и делу преминулог професора Николе Стјефановића. Састанцима Општег семинара је председавао и руководио проф. др Стеван Врачар. Организационе и техничке послове, према задацима управе, обављао је секретар, др Драган Митровић.

Тема првог састанка одржаног 12. новембра 1987. године била је „Преиспитивање концепта диктатуре пролетаријата“. Уводно излагање је одржао проф. др Зоран Видаковић. Том приликом је указао на различита значења која се у политичкој и правној теорији државе придају овом појму. Истакнуто је да је у теорији и пракси држава диктатуре пролетаријата, захваљујући идеолошком монопољу догматског марксизма, идентификована са државом-партијом, као и да концепција о владавини радничке класе, о чему говори Антонио Грамши, захтева моралну и интелектуалну реформу друштва. Посебно је било речи о актуелности преиспитивања постојећег концепта диктатуре пролетаријата са становишта друштвено-историјског искуства и теорије, којег нема, у крајњој линији, без преиспитивања Марксовог концепта и реконструкције Марксовог аутентичног схватања. У другачијој „социјалној композицији“, концепт диктатуре, тј. владавине радничке класе укида самог себе.

На другом састанку, 19. новембра 1987, предавање на тему: „Кибернетика и политички систем“ одржао је проф. др Радослав Стојановић. Професор Стојановић је у свом излагању прво говорио о појму кибернетике, о новим технологијама и о принципима кибернетске организације, а затим је анализирао југословенски модел државне и друштвене организације у светлу наведених кибернетских принципа. Посебна пажња у излагању и разговору који је након излагања уследио посвећена је опасностима које из примене нових информатичких технологија могу да се појаве у савременим друштвеним системима. Истакнуто је да су досадашњи „системи организовања људи превазиђени“, као и да промене које се на том плану већ данас дешавају треба да прате друге друштвене промене, као, на пример, развој алтернативних покрета, формирање другачијих облика управљања као одговор изазовима „тоталитаризма отремљеног новим технологијама“, развијање новог демократског поступка и слично.

Тема трећег састанка, одржаног 26. новембра 1987. године била је „Психологија саобраћајних незгода“. Уводно излагање је одржао проф. др Михајло Аћимовић. Том приликом је посебно било речи о појму саобраћаја, видовима понашања у саобраћају, одређивању и разврставању саобраћајних незгода, као и о узроцима који доводе до саобраћајних незгода. Као посебно важан узрок честих саобраћајних незгода означен је умор возача, узимање алкохола, лекова или опojних средстава која умањују способност за вођњу или доводе до привремене промене личности возача. У том смислу, посебно је препоручено младим возачима да у таквим приликама не управљају возилом, а када то и чине, у нормалним ситуацијама, да возе „суздржано и дефанзивно“.

Четврти састанак, одржан 10. децембра 1987. године, посвећен је излагању асистента др Зорана Томића, на тему: „Појам управне радње у југословенској правној теорији“. Том приликом је одређен појам управних радњи, указано је на њихове особине, као и на проблеме који постоје у правној теорији око одређивања овог појма. Управне радње су одређене као посебна врста материјалних правних радњи које су везане за управне акте. То су, такође, званичне, службене радње које право предвиђа као саставни део процеса примене права. У том смислу, управне радње носе печат политичке власти. Оне се предузимају само према конкретним лицима и у конкретним животним ситуацијама.

Пети састанак, 24. децембра 1987, посвећен је праву и новим технологијама. Уводно излагање је одржао проф. др Драгољуб Кавран. У излагању је осветљено више занимљивих проблема — на пример, шта праву доноси увођење нових технологија; на који начин право постаје

општи покретач друштвених кретања, а у којим се случајевима јавља као коначна друштвеног развоја; шта у праву треба мењати да би се предупредиле или отклониле штетне последице до којих може да дође увођењем нових технологија. Посебна је пажња у излагању посвећена операционализовању у праву, и то у светлу својине, личних права грађана и њихове заштите, патентних права, тзв. компјутерског криминала и заштите података. Изнет је и занимљив податак да је компјутерском анализом и поређењем правних прописа установљено да је 14% важећих прописа у нашем праву неуставно или незаконито. С тим у вези је указано и на мере које треба предузети како би се наше право приближило светским процесима који се одвијају на овом плану.

Шести састанак, 10. марта 1988. године, посвећен је разговору о књизи проф. др Андрије Гамса *Својина*. Уводну реч за разговор дали су професори Правног факултета др Обрад Станојевић, др Мирољуб Лабус и др Александар Ивић, док је уместо службеног одсутног професора Радомира Буровића део из његове рецензије прочитао проф. др Дејан Поповић. На крају је о књизи говорио и сам аутор, проф. др Андрија Гамс. Том приликом су осветљени живот и научни допринос професора Гамса, као и проблеме са којима се суочава овакви истински истраживач на терену својине. Исто тако, истакнуто је да похвале упућене професору Гамсу нису нимало претеране, као и да разговор и идеје које су том приликом изложене представљају значајан подстицај за будуће размишљање о својини. Због великог интересовања, овај састанак Општег семинара је одржан у Амфитеатру II Правног факултета.

Седми састанак, 24. марта 1988. године, имао је за тему: „Информатичка технологија и право приватности“. Уводно излагање је одржао доц. др Стеван Лилић, који се, указујући на сложеност као основно обележје савременог света, обратио проблеме развоја информатичких технологија као и проблеме који се појавом ових технологија појављују у праву (начин законодавног регулисања нових технологија, заштита слобода и права грађана из истовремену заштиту јавног интереса, потреба да се преиспитају постојеће правне концепције). У излагању је посебна пажња посвећена заштити права приватности, као и заштити и безбедности података у компјутеризованим информационим системима. Овај проблем је сложен не само због тешкоћа око правног одређивања појма „приватности“, већ и због тешкоћа које настају услед противуречности које постоје у свим савременим правним системима.

Оми састанак, 7. априла 1988. године, посвећен је животу и делу проф. др Николе Стјепановића. За разговор о лику и научном доприносу преминулог професора Правног факултета Николе Стјепановића уводну реч су дали наставници Правног факултета проф. др Драгољуб Кавран, доц. др Стеван Лилић и асистент др Зоран Томић. У пригодној речи о животном путу професора Стјепановића је говорио професор Драгољуб Кавран, који је посебно осветлио наставно-педагошки и организациони рад професора Стјепановића, његово схватање организације управе, као и бројне међународне активности професора Стјепановића. Посебно је запажен рад и научни допринос професора Стјепановића на изради Нацрта закона о општим управним споровима (1951) и на изради Нацрта закона о управном поступку (1955/1956). Излагање доц. др Стевана Лилића осветлило је допринос професора Стјепановића модерном одређивању односа између управе и грађана, као и његово залагање за правно афирмисање појединца као грађана и увођење правне државе, о чему сведоче Закон о управном поступку и Закон о управним споровима. О „Управној контроли управе“ и доприносу професора Стјепановића говорио је асистент др Зоран Томић. Овом састанку Општег семинара присуствовали су, поред професора Правног факултета, рођаци, пријатељи, познаваоци и поштоваоци дела покојног професора Николе Стјепановића.

Сви састанци општег семинара су били добро посећени (просечно између тридесет пет и четрдесет посетилаца). На њима се живо и на непосредан начин разговарало о различитим савременим проблемима правне науке. Састанци су, иначе, тако конципирани да уводно излагање предавача траје око шездесет минута, а разговор око двадесет ми-

нута. На састанцима с њу саопштавани најновији и најважнији резултати из различитих правних области, при чему је посебна пажња посвећивана подстицању и развијању научне радозналости код најмлађих правничких нараштаја. На тај начин, Семинар је потврдио да представља место на коме се изворно могу изнети и чути најновији правни проблеми, као и осетити преокупације научних посленика различитог интересовања.

др Драган М. Митровић

ОБЕЛЕЖЕНА ДВЕСТОТА ГОДИШЊИЦА ФРАНЦУСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

Двестоту годишњицу француске револуције Правни Факултет у Београду обележио је са два пригодна скупа: свечаном академијом 17. октобра, и научним скупом 18. октобра 1989.

Свечану академију је отворио декан, проф. др Мирослав Петровић. Пошто је поздравио госте, међу којима су били француски амбасадор и културни аташе са супругама, декан је дао реч професору Лео Амону. Захваливши се на указаној почаси, проф. Амон је говорио о традиционалном пријатељству између Срба и Француза, посебно поменувши први светски рат; указао је на универзалност француске *Декларације* од 1789, осврнувши се на савремене реформе у социјализму. Проф. др Павле Николић је говорио о *Декларацији* као једном акту цивилизације, а академик Радомир Лукић о економским и политичким револуцијама. Проф. др Обрад Станојевић, је истакао чињеницу да је француској револуцији претходила идејна револуција, што показује да није тачно да реч не може наудити држави. По њему, француска револуција је најтипичнија револуција, укључујући и принцип „једења vlastite деце“.

Свечана реч са катедре, потом, уступила је место свечаној речи испред катедре. Изашао је хор сениора „Бранко Крсмановић“, и чувеном „летицом“ Правног факултета заорила се знаменита „Марсельеза“. За њом је уследило „Тамо далеко“, „Креће се лаба Француска“, „Маделон“... Било је то, да употребимо синтагму прошлог века, „трогачелно позорје“ и за госте Французе и за Србе међу којима је било доста француских бака. Свечаност је увеличао и Стево Жигон, васцелим телом изговоривши део из комада *Дантонова смрт*. Био је то Робеспјеров монолог о деци револуције која се жене маркизама и теже за луксузом, и о томе да ће терор бити оружје револуције.

Научном скупу са темом *Француска револуција и модерна правна цивилизација* поднето је десет реферата. Р. Лукић је говорио о континитету француске револуције и њеним трајним тековинама израженим како у мисаоном, тако и у политичко-организационом смислу у каснијим револуционарним збивањима. Нарочито је било интересантно запажање о истоветним својствима самог револуционарног чина двеју великих револуција — француске и октобарске, које су биле различите по својим циљевима и садржини а веома блиске по начину и организацији. Л. Амон је, пошавши од универзализма *Декларације о правима човека и грађанина* анализирао њен светскоисторијски домаћај. С. Врачар је међу тековинама француске револуције истакао првенствено модерну демократију која се темељи на грађанину, народу и јавности, са свим друштвеним предусловима и организационим претпоставкама. Д. Баста је настојао да покаже да је настанак модерне правне филозофије (на челу са Кантом, Фихтеом и Хегелом) неодољив од повесног збивања француске револуције. Принцип слободе ове револуције, уздигнут до свеопштег права, преузела је модерна филозофија учинивши га својим темељем и својом материјом.

По П. Николићу, најблиставије идеје Лока, Монтескјеа и Русоа, као и других великана филозофске мисли с краја XVII и у XVIII веку, посредством *Декларације права човека и грађанина* нашле су свој пут у живот, не само ондашњег времена. *Декларација* својим начелима

од универзалног значаја, иако донета у једној земљи и једном времену, била је окренута свету и будућности. В. Становчић је, анализирајући односе америчке и француске декларације о правима и слободама, указао на значај ове прве, поменувши Џеферсона као персоналну везу. О. Станковић је пошао од извора Code Civil-а истичући правне и историјске околности које су овом закону обезбедиле дуговечност. М. Тодоровић је изложила како је Контова социологија настала као конзервативна реакција на друштвени и духовни израз француске револуције, повезавши је са трајном дилемом о социологији „поретка“ или социологији „напретка“. М. Павловић је пратио одјеке француске револуције у Србији од првог устанка преко Сретењског устава, покрета 1848, Светоандрејске скупштине, до Устава од 1869. Д. Поповић је посветио пажњу Сен-Симоновом спису од 1814. у коме се изјашњава за парламентарни систем, као најбољи облик организације власти. Поред референата, у раду научног скупта су учествовали С. Поповић, З. Ђукић-Велковић, В. Јовановић и О. Поповић.

М. Павловић